

İÇİNDEKİLER

Sunuş
Mükemmelliğin Peşinde/9

Önsöz/17

Giriş/19

KISIM I DİNİN GENEL MAHİYETİ

Bölüm I Din ve Felsefe/27

1. Dinlerin Düşünsel Ögesi; Düşünsellik Karşıtı Din Teorileri/27
2. İnanç-Teoloji Özdeşliği/35
3. İnanç-Felsefe Özdeşliği/38

Bölüm II Din ve Ahlak/45

1. Dinin Pratik İçeriği; Karşıt Görüşler/45
2. Eylem ve Düşünce Arasındaki Karşılıklı Bağımlılık İlişkisi/54
3. Eylem-Düşünce Özdeşliği/56

Bölüm III Din ve Tarih/61

1. Dine İlişkin Tek Tarafılı Tarihsel Görüşler (Tarihsel Pozitivizm)/62
2. Tarih Karşıtı Görüşler/67
3. Felsefe ve Tarih Arasındaki Karşılıklı Bağımlılık İlişkisi/70
4. Felsefe-Tarih Özdeşliği/72
5. Dine Müracaat Etmek: Öğreti Tarihsel Oluşumundan Ayrı Tutulamaz/74

KISIM II

DİN VE METAFİZİK

Bölüm I

Tanrının Varlığını Kanıtlamak/81

1. Teoloji Tanrının Varlığını Kanıtlamalıdır/**81**
2. Geleneksel Teistik Kanıtlar/**86**
3. "Din ve Ahlak" Başlığından Kalan Bölümlerin Düşünsel Çerçevesi/**90**

Bölüm II

Madde/93

1. Madde ve Zihin Düalizmi/**94**
2. Materyalizm/**100**
3. Materyalizm ve İdealizm/**108**

Bölüm III

Kişilik/115

1. Kişilerin Birbirleriyle Olan Özdeşliği/**116**
2. Kimlik ve Farklılık/**122**
3. Soyut ve Somut Kimlik/**124**

Bölüm IV

Kötülük/139

1. Problemin Açıklaması/**139**
2. Kötülüğe İlişkin Bazı Yetersiz Görüşler/**147**
3. Ana Sorun/**153**

KISIM III
METAFİZİKTE TEOLOJİYE

Bölüm I

Tanrının Kendini İnsanda İfadesi/163

1. Tanrı ile İlişkili Olarak Mesih'in Kişiliği/164
2. İnsan ile İlişkili Olarak Mesih/173
3. Her Şeyi Kapsaması Yönüyle Mesih'in Eşsizliği ve Evrenselliği/177

Bölüm II

İnsanın Günahlarının Affı/183

1. Cezalandırma ve Bağışlama Vazifeleri Arasındaki Çelişki/183
2. Çelişkinin Giderilmesi/189
3. Kefaret Anlayışı/193
4. Temsili Nedamet Prensibi/199

Bölüm III

Mucize/205

1. Alışılacelmiş Tanımıyla Tanrının Doğaya Müdahalesi;
Söz Konusu Düalizme Getirilen Felsefi ve Teolojik İtirazlar/206
2. Düalizmden Kaçınmak İçin Olası İki Metot/211
3. Ayrı Bir Kategori Olarak Terk Edilen Mucize Anlayışı/220

Dizin/227

GİRİŞ

Bu kitap Hristiyan inancını dogma olarak değil de felsefi bir problemin eleştirel çözümü olarak telakkî etme girişiminin neticesidir. Başka bir deyişle, Hıristiyanlık bir felsefe olarak ele alınmakta ve çeşitli öğretileri, ifade edildiği dile göre metafizik, etik veya teoloji olarak adlandırılabilen tek bir fikrin farklı yönleri olarak görülmektedir.

Böylesi bir yaklaşım hâlihazırda öyle çok denendi ki, bir yenisini için özre gerek yok. Her modern felsefe Hristiyanlıkta, bilinçli ya da bilinçsiz bir şekilde, kendi anlamlandırma yetisini sınamaya hizmet edecek bir mihenk taşı bulmuştur. Öte yandan Hristiyan teolojisi de kendi öğretilerinin ifade ve izahında her zaman felsefenin yardımına ihtiyaç duymuştur. Öyle ki, teoloji yazımının duraksaması ancak felsefe işlemez hâlde geldiğinde söz konusu olur.

Fakat asıl konuya girmeden evvel böyle bir tartışmanın gerçekten de gerekli olup olmadığını sormak ve bazı hususları irdelemek makul görünüyor: Hristiyanlığı bir felsefe olarak telakkî etmek doğru mudur? Hatta konunun bu şekilde ele alınması -doğru olmak şöyle dursun- meselenin merkezinde bulunan özü kaçırmamıza sebep olur mu? Peki din gerçekten bir felsefe midir? Hristiyanlıkla (aynısı Budizm ya da Müslümanlık için de geçerli) ilişkili bulduğumuz felsefe Hristiyanlığın kendisi değil ama ona marazi bir teşekkül, onu anlamaya çalışanların felsefesinin dine yansımaları olamaz mı?

Bu görüşe göre din, aklın işlevi değildir ve felsefeyle herhangi bir ilgisi yoktur. Din daha çok mizaca, tasavvura, duygulanıma, davranışa, hiçbiri değilse bile düşünceye ilişkin bir meseledir. Eğer bu görüş doğruysa, din hâlâ felsefi çalışmanın uygun ve gerekli bir nesnesi olacak; ancak bu çalışma oldukça farklı bir zemine oturtula-